

Összefésül, szétválaszt

A világ közepe. Válogatás a szentendrei Ferenczy Múzeumi Centrum képzőművészeti gyűjteményéből

MűvészetMalom, Szentendre, 2016. IV. 15. – VII. 10.

SINKÓ ISTVÁN

Ha van olyan fogalom, hogy művészváros, akkor ez Szentendrére mindenképp igaz. A kisváros története, a benne élők habitusa, művészet iránti elkötelezettsége és a 20. század elején itt kialakuló mozgalmak, csoportosulások egyértelműen a magyar képzőművészeti élet egyik fontos – ha nem legprogresszívebb – központjává avatták Szentendré.

A századelőn már Ferenczy Károly és családja meghatározó szerepet töltek be a helyi és természetesen az országos képzőművészeti jelenlétben. Ferenczyék ugyan később elhagyják a várost, ám 1926-ban egy művészkolónia alakul Szentendrán, amelyből létrejön a Művésztelep (ma Régi Művésztelapnek hívják ezt az azóta megszűnt műterem- és lakóegyüttest).

1951-ben megnyitja kapuit a Ferenczy Múzeum, mely főtevékenységként a Ferenczyek hagyatékának gondozását, valamint a városban azóta megtelepedett vagy ott alkotó művészek munkásságának bemutatását határozza meg.

A Főtérről azóta elköltözött és 2016 márciusától az úgynévezett Pajor-kúria felújított épületében megnyílt Ferenczy Múzeumi Centrum több kiállítóterrel is gazdagodott. Így időszakos kiállítások céljára megkapta a MűvészetMalom impozáns épülettömbjét. Itt kerül bemutatásra a Ferenczy Múzeum gyűjteményéből válogatott mintegy 150 mű.

A tárlat a *A világ közepe* címet viseli, és a főkurátora a múzeum munkatársa, Szabó Noémi.

PACSIKA RUDOLF:
Aneatikus szerkezet, 2003,
szobor, 450x450x70 cm

EF ZÁMBÓ ISTVÁN:
Parasztkereszt, 1986,
KORNISS DEZSŐ:
Tücsöklakodalom, 1948,
BARTL JÓZSEF:
Nemzetközi parcellák, 1984

foto: Berényi Zsuzsa

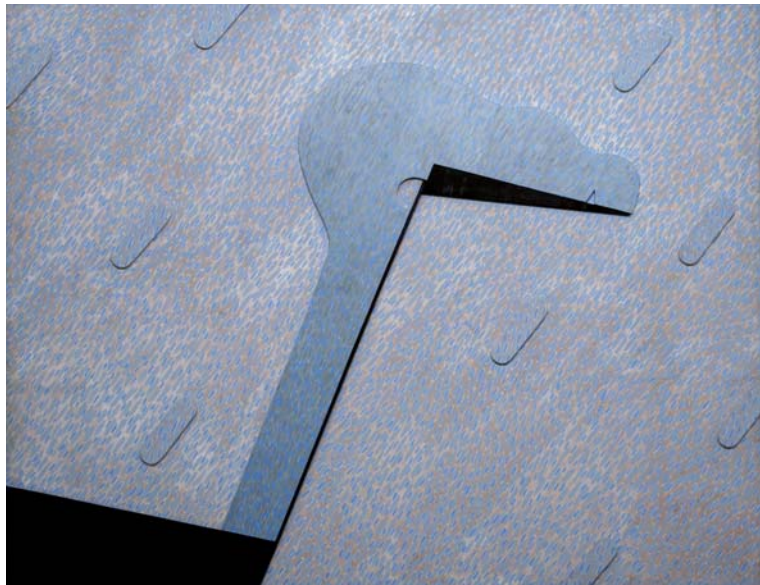
A címválasztás frappáns, ugyanakkor a Szentendre által megihletett Vajda Lajos egyik levelében szerepel egy vázlat, melyben Magyarországot – és közelebbről Szentendré – a szellemi világ centrumaként aposztrofálja.

A kurátorok (Szabó Noémi mellett Bodonyi Emőke, Boros Lili, Herpai András, Kopin Katalin és Szilágyi Zsófia Júlia), átérezve a feladat – a teljes gyűjtemény – bemutatásának lehetetlenségét, tematizálták a válogatást. A MűvészetMalom termeiben haladva öt témaegység köré rendezték az anyagot, bátran felvállalva az alkotók több „szerepben” történő megmutatását, azaz a témákon belüli újra felbukkanásokat.

foto: Berényi Zsuzsa, HUNGART © 2016

fotó: Berényi Zsuzsa, HUNGART © 2016

mely fotó- és tárgydokumentációval mutatja be a szentendrei művészet stációit és persze a Ferenczy Múzeum történetét is 1968-tól, egy ideig párhuzamosan az állami és a második nyilvánosságban megjelenő (Túrt, Tiltott) művészeti akciókkal.

Az öt nagy egység és a dokumentáció végül is eligazít, ráébreszt és felvilágosít: eligazít a gyűjtési mechanizmus szempontjairól, ráébreszt számos művön keresztül a magyar – és ezen belül a szentendrei – alkotók európaiságára és nemzeti jellegzetességeire, és felvilágosít egy 21. századi múzeumkép létrejöttének nehézségeiről.

DEIM PÁL: Elbukó, 1992, plasztikus festmény, olaj, farost, rétegelt lemez

Így lehetett azután, hogy a nyitó teremben, amely a *Szürrealis cinizmus* címet kapta, *feLugossy Laca* és *Korniss Dezső*, *Ferenczy Noémi* és *Regős István* egymás mellé kerültek, de a teremben látható többi művész is fel-felbukkant a következő témák során, néhányan több esetben. A *Média, médium, tárgy* termében láthatóak a kinetikus, az akusztikus és a nyomtatott médiumok segítségével létrejövő munkák, de itt például *Bukta Imre* és *Elekes Károly* nagyméretű fakollázsai is megjelennek *Csontó Lajos* printjei és *Regős Anna* izgalmas, nyomtatott áramkörökből szőtt textilje mellett. A *Szentendrei absztraktokat* felsorakoztató teremben *Modok Mária* és *Barcsay Jenő* épp úgy szerepel, mint a szürrealistáknál is felbukkanó *Deim Pál*. *Farkas Ádám* szobra, *Lukoviczky Endre* vagy *Jávor Piroska* munkái rácsodálkozással járó élményt váltanak ki: ritkán láthatóak így együtt és külön-külön is.

Két szekcióban bukkannak elő a Régi Művésztelep alapítói, illetve *Ferenczy Károly* munkái. A *Táj, városkép, környezet* elnevezésű részben *Czóbel Béla* finom, kisméretű olajképe mellett *Boromisza Tibor*, *Ilosvai Varga* és – újra (immár nem absztrakt képpel) – *Modok Mária* és *Vaszko Erzsébet* tűnik fel. A *Távolodó énkép* elnevezésű tárlategységben a szentendriei és persze a még gyűjtött más alkotók portréhoz, arcmáshoz, illetve annak alakváltozásaihoz kapcsolódó munkáit láthatjuk.

Történeti, kronológiai áttekintést ad a két épület-szárnyat összekötő folyosó részben – terem-részben – a *Párhuzamos történetek* című egység,

Az udvarra néző, félig nyitott térben kezdő-záró műként *Pacsika Rudolf* tárgyinstallációja fogadja-búcsúztatja a látogatót. A nyugágyakból létrehozott kör – forgó napkerék – szelíd iróniával utal komfortos világunkra, s egyben szimbólumává válik a kiállításnak is, mely Szentendrét a progresszív művészet és a derű centrumaként mutatja fel. Mint ahogy a kiállítási anyag maga is elmélyülést,

fotó: Berényi Zsuzsa

drámai meghökkenést és önfeledt mosolyt egyaránt kivált nézőiből. S ez a legtöbb, amit kurátor egy ilyen hatalmas anyag bemutatásakor nézőitől remélhet. Hiszen, amint *Szabó Noémi* a kiállítási leporellóban megfogalmazta, „... a kiállítás egyúttal nyilatkozat is; annak felvázolása, hogy milyen, a gyűjteményt érintő technológiai kihívásokkal és új feladatokkal kell szembenéznie egy képzőművészeti kollekciónak a 21. században.”

BUKTA IMRE: Kislány traktorgumival, 2012, olaj, vászon